

UPRAVLJANJE BIZNISOM POMOĆU CILJEVA

BIZNIS MLADIH

Seriya digitalnih knjiga koje će vam
znatno olakšati poslovanje

Ovaj e-book uradjen je kroz projekat Biznis mladih
- Program edukacije i mentorstava za mlade
preduzetnike koga realizuje Institut za preduzetništvo
i ekonomski razvoj (IPER) u saradnji sa Unijom mladih
preduzetnika Crne Gore.

Materijal je pripremila trenerica Jelena Marković,
osnivač i vlasnik mreže za lični razvoj Smart Change.

Objavljeno zahvaljujući podršci Američke agencije za
međunarodni razvoj (USAID) kroz projekat Regionalni
ekonomski rast (Regional Economic Growth - REG) AID-
OAA-C-13-00139.

Stavovi iznijetiu ovoj publikaciji su stavovi autora i ne
moraju obavezno da odražavaju stavov Agencije SAD za
međunarodni razvoj.

NAPIŠI SVOJE ŽELJE NA PAPIR I TO JE TO?

Tokom mog odrastanja, moj đed je često znao da kaže: „Daleko je samo kad se probudiš ujutro i ne znaš gdje ćeš. Ništa drugo nije daleko“.

Ova rečenica mi je stalno odzvanjala u ušima. Dugo je nisam baš do kraja razumjela i trebalo je da prođe mnogo godina dok nisam shvatila - kada imaš jasnu viziju šta hoćeš u životu, ništa nije daleko jer znaš u kom pravcu treba da ideš. Ali ako ne znaš šta je to čemu težiš, vrijeme ti prolazi u besciljnom lutanju i onda je sve tako daleko!

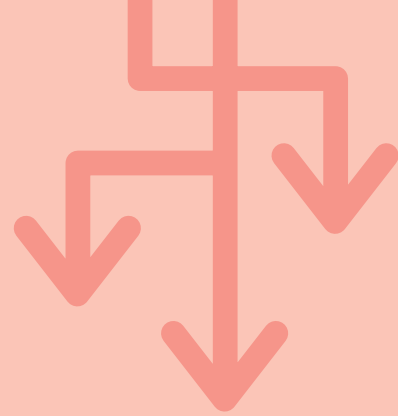
U oktobru 2012. sam uzela papir i olovku, i riješila da ću da zapišem “gdje ću”

Pet godina od tada, već sam imala dovoljno razređen biznis, svoje kancelarije i stalne klijente. Idem na posao srećna i laka i obožavam svaki svoj radni dan. Ne raspoložem milionima (još uvijek), ali živim od toga što radim ono što volim najviše u čitavom univerzumu. Za mene, ovo je posao iz snova i zbog toga doživljavam da sam uspjela.

E sad, da me ne shvatiš pogrešno, ne kažem da sam uspjela zato što sam jednog dana napisala neke svoje želje i to je bilo to. Naravno da nije tako prosto. Uspjela sam jer se poklopilo milion stvari, ali zaista mislim da je najvažnije bilo to što sam sve vrijeme tačno znala gdje sam krenula.

Zbog toga sa svojim klijentima najčešće počnem rad tako što pričamo o ciljevima. Šta je to što hoćeš u životu i od života? Gdje želiš da budeš za godinu dana? Za pet? Deset?

SMJERNICE U PISANJU CILJEVA

Često klijenti sa kojima radim kada tek dođu kod mene znaju šta neće, ali ne znaju šta hoće umjesto toga.

Ako nećeš da radiš posao koji sada radiš, kakav posao bi ti ogovarao umjesto toga? Ako nećeš da provodiš vrijeme ispred računara, kako hoćeš da provodiš vrijeme? Šta ćeš raditi kada ne budeš na Facebooku i Instagramu po cijeli dan?

DALEKO JE SAMO KAD NE ZNAŠ GDJE ĆEŠ!

Druga stvar na koju često nailazim u praksi je da klijenti nisu sigurni šta hoće jer previše razmišljaju šta bi ljudi u njihovom okruženju željeli. Kod njih se pojavljuje strah da se posvete svojim ciljevima, jer osjećaju da će time iznevjeriti nekoga (najčešće roditelje ili partnera od kojih ne osjećaju dovoljno podrške).

Vjerovatno i ti imaš iskustvo da nekoliko veoma dobronamjernih ljudi oko tebe imaju jasne vizije kako tvoj život treba da izgleda, kako treba da organizuješ posao, kako treba da ulažeš novac i slično.

Koliko god ovo bilo dobronamjerno, sa druge strane često zna da nas guši i da nas dovodi do toga da se preispitujemo. U definisanju ciljeva je važno da se usmjeriš na to šta ti hoćeš, a ne šta hoće drugi ljudi. Naravno da ćeš saslušati i razmotriti još neke prijedloge, jer drugi ponekad zaista mogu da sagledaju priču iz malo šireg ugla i objektivnije. Ali na kraju, odluka treba da bude tvoja, u skladu sa onim što ti želiš i čemu ti težiš.

Tvoj cilj treba da se sviđa tebi. Dokle god svojim ciljem ne povrjeđuješ i ugrožavaš druge ljude, nemoj se previše brinuti o tome šta oni hoće.

Treći problem je u tome što ljudi jednostavno ne vjeruju sebi dovoljno. Ne kažem da je sve moguće – ako imaš sedamdeset godina i neku hroničnu bolest, nije realno da ćeš postati kosmonaut, isto kao što nije realno da ćeš dobiti Nobelovu nagradu za doprinos medicini ako nisi doktor.

Naravno da nije baš sve moguće. Ali je definitivno moguće mnogo, mnogo, mnogo više nego što sada misliš da jeste. Tvoj cilj treba da ti bude inspirativan i izazovan, dok istovremeno vodiš računa o tome da je u granicama realnosti. Ciljevi koji su postavljeni prenisko nam uglavnom nisu zabavni. Poguraj se da izađeš iz zone komfora! Da nema nikakvih ograničenja, da imaš magični štapić kojim možeš

da napraviš neku veličanstvenu promjenu u svom životu, kako bi tvoj život izgledao?

Četvrto, korisno je da imaš cilj koji će biti konkretan i jasan. Na primjer, „želim da budem srećna“ ili „želim da vodim svoj biznis“ nisu baš najbolji ciljevi jer nisu dovoljno jasni. Umjesto toga, odaberi neku oblast koja bi te posebno usrećila – ljubavni život, posao, porodica, zdravlje, fizička aktivnost... šta god!

U okviru te oblasti, vidi šta ti je tačno potrebno za sreću. „Želim da vodim svoj biznis koji će se baviti ručnom izradom ukrasa za kolače i torte, koji će zapošljavati još troje ljudi, a moj glavni posao će biti da pravim figurice od šećera.“ Ovo je konkretniji cilj koji sadrži više detalja i mnogo je bolji od prethodnih.

Sada kad znaš neke osnovne smjernice u pisanju ciljeva, možda možeš da izdvojiš par minuta i da zapišeš nekoliko svojih ciljeva, vodeći računa o tome da su jasni, inspirativni i da sadrže detaljniji opis željenog stanja. Pokušaj da napišeš više stvari, 5-6 različitih ciljeva.

Pretpostavljam da ti je jasno da nije dovoljno da ciljeve samo napišeš. Ako sam napisala da želim da smršam 10 kila, ali ne uradim ništa po pitanju promjene navika u ishrani, nije pretjerano vjerovatno da ću cilj ostvariti. Zbog toga kada god moji klijenti napišu svoje ciljeve, zajedno ih pročitamo i pokušavamo da odgonetnemo – da li je klijent spreman da “plati cijenu” ostvarenja svojih ciljeva?

Pogledaj još jednom svoje ciljeve. Da li ćeš platiti cijenu koju treba za njih? Ako smatraš za neki cilj da nije vrijedan ulaganja ili jednostavno znaš da sada nije trenutak u tvom životu da hoćeš da se posvetiš tako nečemu, jednostavno ga izbriši sa liste.

Provjeri sada da li postoji neko neslaganje među tvojim ciljevima. Recimo, ako ti je jedan cilj da u narednih godinu dana započneš svoj biznis, a drugi cilj da u istom periodu obiđeš sve zemlje svijeta, ta dva cilja mogu biti u sukobu (osim ako tvoj biznis nije zasnovan na putovanjima). Provjeri da li među tvojim ciljevima ima neusklađenosti i između dva „posvađana“ cilja odaberi onaj do koga ti je više stalo.

Da bi tvoj put ka cilju bio što lakši i bezbolniji, moraš naučiti da upravljaš svojim raspoloženjem, jer od toga zavisi kako ćeš se ponašati, kakva će ti biti motivacija i koliko ćeš raditi za svoj cilj. Ono što mi je važno da shvatiš jeste da tvoje raspoloženje manje zavisi od dešavanja u spoljašnjem svijetu, a najviše zavisi od načina na koji ti sebi interpretiraš stvari iz spoljašnjeg svijeta. Evo ti jedan primjer da shvatiš o čemu pričam.

Zamisli da su 4 osobe krenule na veoma važan poslovni sastanak. Svi oni se voze svojim kolima ka mjestu sastanka i odjednom upadnu u veliku saobraćajnu gužvu. Kolona je nepregledna, nemaju gdje da se okrenu i potpuno su zglavljeni.

Jedna osoba će se veoma iznervirati, svako malo će pritiskati sirenu iako zna da to ništa neće promijeniti, puls će joj skočiti, psovaće i osjećać se veoma veoma ljuto.

Druga osoba će poslati poruku kolegama da se izvini što ne može da prisustvuje sastanku zbog gužve, pojačaće radio i uživati u muzici i osjećać olakšanje što ne mora da ide na sastanak.

Treća će se uspaničiti, misliće da će sigurno dobiti otkaz zbog ovoga, biće na rubu suza i preplaviće je čisti strah što toliko kasni.

Četvrta osoba će iskoristiti vrijeme u kolima da sa telefona odgovori na mejlove, a onda će pozvati kolegu koji prisustvuje sastanku i zamoliće ga da uključi spikerfon tako da može svima da se izvini i da čuje što se na sastanku dešava, i osjećać se zadovoljno što je riješila situaciju.

1.

**AJDE MRDAJTE BRE!
DA LI STE NORMALNI !?**

2.

**UH!!!
DOBRO JE! IZBJEGOH
OVAJ SASTANAK.**

3.

**ZAŠTO OVO MENI
MORA DA SE DESI?
ZAŠTO !?**

4.

**DOBRO JE... BITNO
DA SAM ČUO ŠTA JE BILO NA
SASTANKU...**

Još jedna stvar koju primjećujem kroz rad sa klijentima: jednom kada naprave inspirativne ciljeve, ljudi u početku osjećaju nevjerovatan polet, entuzijazam i pokretačku energiju, i onda u jednom trenutku jednostavno zapnu.

Ovo sam i sama osjetila na svojoj koži. Kad se samo sjetim koliko sam sitnih uspona i padova prolazila do sada! U početku mi je to bilo zastrašujuće i puštala sam da spoljašnje okolnosti definišu moje trenutno stanje. Bila sam presrećna kada sam počela da radim sa prvom klijentkinjom, ali sam onda

Kada jednom kreneš da radiš na stvarima sa tvoje liste ciljeva, vidjećeš da uspjeh nije prava linija od tačke A do tačke B. Prije ili kasnije ćeš osjetiti kako ideš silaznom putanjom. Riješićeš da hoćeš da smršaš 10 kila, ići će ti fenomenalno prvih petnaest dana i onda ćeš se odjednom naći na nekom bezveznom dječijem

USPJEH

NEUSPJEH

bila očajna kada sam krenula da organizujem prvu radionicu i nisam imala dovoljno prijava, pa sam morala da otkožem. Trenutke uspjeha sam uzimala zdravo za gotovo, a trenutke neuspjeha sam tretirala katastrofično. Trebalo mi je da naučim da uporan i dosljedan rad na ciljevima treba da se nastavi, bez ozbira na to u kom pravcu me emocije trenutno vode.

rođendanu gdje ćeš stajati u redu za treće parče torte. Riješićeš da pokreneš svoj biznis, pripremićeš sve i imaćeš genijalnu ideju i onda ćeš, iz straha, ipak prihvatiti neki posao koji ti se ne dopada baš previše, ali ti daje iluziju sigurnosti (i kroz ovo sam prošla, znam kako je). Odlučićeš da ćeš da napišeš knjigu, ali ćeš nakon napisana dva poglavlja da se obeshrabriš i

izbrišeš sve iz kompjutera kao da nije ni postojalo.

Sve ovo je ne samo veoma normalno i ljudski, nego i potpuno očekivano. Radila sam sa velikim brojem ljudi i još nikada nisam vidjela da je neko iz prve uspio da u potpunosti ostvari sve svoje ciljeve, koliko god mali ili veliki oni bili. Ovo se jednostavno ne dešava. Niko nije stalno savršen, nikome ne ide baš sve od ruke i svi imamo još puno toga da naučimo.

Samo nemoj da odustaješ. Ako ti je cilj da budeš u super kondiciji i da istrčiš polumaraton i trebalo je da treniraš tri puta nedjeljno po 90 minuta, ali jedne cijele nedjelje ne možeš da se natjeraš da ideš na treninge, to je okej i ljudski. Samo naredne nedjelje nastavi kao da ništa nije bilo! Ako imaš neki sjajan proizvod koji prodaješ i vjeruješ u to da je on zaista genijalan, ali je prošlo već deset dana i prodaja ne ide baš najbolje, nemoj da odustaješ od proizvoda, promijeni nešto u načinu na koji ga prodaješ! Ako si na dijeti, ali već pet dana se pretjerano družiš sa čokoladom, nemoj da odustaješ nego se jednostavno vrati zdravoj ishrani kao da ništa nije bilo.

Ovi neslavni trenuci su nam neophodni. Da su vrhunski uspjesi

jednostavni, svi bismo bili milioneri! Razlika između toga što neko uspije, a neko ne je u tome što je ovaj prvi bio istrajan, prepoznao je kada su stvari krenule nizbrdo i vraćao se nazad na pravi put. Nikada nećeš postati savršeno biće koje samo treba da zamisli i sve odmah ostvaruje. Odustani od te fantazije u kojoj ne praviš nikada nijednu grešku i sve ide kao podmazano svaki dan. To ne postoji. Daj sebi pravo da budeš čovjek, sa svim nesavršenstvima i nepredvidivostima koje to nosi. Prije ili kasnije ćeš nailaziti na izazove na svom putu. Prihvati ih, prevaziđi i nastavi dalje.

I ako nekad tvoj divni cilj bude djelovao preteško i nedostižno, molim te da se sjetiš da možeš jako mnogo toga da dobiješ samo kad tražiš. Organizacije poput UMPCG zaista pomažu pojedincima da se usmjere i uspiju u svojoj preduzetničkoj ideji. Kada sam ja počinjala, bilo je puno ljudi koje nijesam pretjerano dobro poznavala, a koji su mi krajnje nesebično pružili najveću moguću pomoć i podršku. Vjeruj mi, nekad ti je dovoljna jedna kafa sa nekim ko te razumije i ko će te malo motivisati i inspirisati. Naoružaj se strpljenjem i zapamti da apsolutno uvijek postoji neko ko je zainteresovan da te sasluša i usmjeri.

**DALEKO JE SAMO KAD NE ZNAŠ GDJE ĆEŠ,
SVE OVO OSTALO MOŽE DA SE PREBRODI.**

IPER - Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj (IPER) je ekonomski think tank koji pruža podršku razvoju preduzetništva i privatnog sektora u Crnoj Gori. IPER sprovodi istraživanja u oblasti najvažnijih društvenih i ekonomskih tema, priprema preporuke za razvoj politika, sprovodi aktivnosti edukacije i mentorstva, i na taj način doprinosi povećanju kvaliteta života crnogorskih građana. Misija IPER-a je da kroz programe, projekte i aktivnosti zastupanja promoviše i realizuje u Crnoj Gori ideje slobodnog tržišta, preduzetništva, privatnog vlasništva u otvorenom, društveno odgovornom i demokratskom društvu sa vladavinom prava.

Od 2011. godine, IPER je registrovan kod Ministarstva nauke kao naučno-istraživačka organizacija.

Više detalja na: www.iper.org.me

UMP - Unija mladih preduzetnika

Unija mladih preduzetnika Crne Gore postoji radi podsticanja preduzetništva među mladim ljudima u Crnoj Gori, starosne granice do 35 godina.

Vizija UMPCG je nova Crna Gora u kojoj svi mladi ljudi dostižu svoj puni potencijal i sami oblikuju svoju budućnost svojom snagom i samopouzdanjem.

Unija podstiče pravi duh preduzetništva stvaranjem okruženja u kojem mladi preduzetnici mogu da se povežu i podrže jedni druge, čime bi doprinijeli razvoju sopstvenih preduzeća, a pod uticajem najmoćnijih izvora informacija i motivacija na raspolaganju.

Misija Unije jeste da se uspostavi nacionalna komunikaciona i resursna mreža za sve mlade preduzetnike, koja bi ih povezivala i kojom bi se svim mladim preduzetnicima obezbijedile relevantne i pravovremene informacije, koje i jesu najveći alat za jačanje poslovanja. www.umpcg.me

Dizajn:

QQRIQ